

Věc C-155/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

31. března 2020

Předkládající soud:

Landgericht Ravensburg (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

5. března 2020

Žalobci a žalovaní ve vzájemné žalobě:

RT

SV

BC

Žalované a žalobkyně ve vzájemné žalobě:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, Zweigniederlassung der Volkswagen Bank GmbH

Předmět původního řízení

Smlouva o spotřebitelském úvěru - Právo na odstoupení od smlouvy - Povinné údaje - Směrnice 2008/48/ES - Zánik práva na odstoupení od smlouvy - Zneužití práva

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžné otázky

1. Musí být čl. 10 odst. 2 písm. l) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen: směrnice 2008/48/ES) vykládána v tom smyslu, že v úvěrové smlouvě
 - a) musí být úroková sazba použitelná v případě opožděných plateb platná při uzavření úvěrové smlouvy sdělena jako absolutní číslo, přinejmenším ale musí být jako absolutní číslo uvedena platná referenční úroková sazba (v tomto případě základní úroková sazba podle § 247 Bürgerliches Gesetzbuch [občanský zákoník, dále jen „BGB“]), ze které se navýšením (v tomto případě o pět procentních bodů podle § 288 odst. 1 druhé věty BGB) vypočte platná úroková sazba použitelná v případě opožděných plateb?
 - b) musí být konkrétně objasněn mechanismus úpravy úrokové sazby použitelné v případě opožděných plateb, přinejmenším však musí být odkázáno na vnitrostátní normy, z nichž lze [mechanismus] úpravy této úrokové sazby dovodit (§ 247, § 288 odst. 1 druhá věta BGB)?
2. Musí být čl. 10 odst. 2 písm. r) směrnice 2008/48/ES vykládán v tom smyslu, že v úvěrové smlouvě musí být za účelem stanovení odškodnění za předčasné splacení hrazeného při předčasném splacení úvěru uvedena konkrétní, pro spotřebitele pochopitelná metodika výpočtu, aby spotřebitel mohl alespoň přibližně vypočítat výši odškodnění hrazeného při předčasném ukončení platnosti smlouvy?
3. Musí být čl. 10 odst. 2 písm. s) směrnice 2008/48/ES vykládán v tom smyslu,
 - a) že v úvěrové smlouvě musí být uvedena rovněž práva stran úvěrové smlouvy na ukončení platnosti smlouvy upravená ve vnitrostátním právu, zejména též právo dlužníka na výpověď smlouvy ze závažného důvodu podle § 314 BGB u úvěrových smluv na dobu určitou?
 - b) (v případě záporné odpovědi na otázku uvedenou pod bodem a)) že nebrání vnitrostátnímu ustanovení, podle nějž je uvedení vnitrostátního zvláštního práva na výpověď informací, která má být uvedena v úvěrové smlouvě ve smyslu čl. 10 odst. 2 písm. s) směrnice 2008/48/ES?
 - c) že v úvěrové smlouvě je třeba u veškerých práv stran úvěrové smlouvy na ukončení platnosti smlouvy upozornit na lhůtu a

formu, které jsou v případě uplatnění práva na ukončení platnosti smlouvy stanoveny pro oznámení o ukončení platnosti smlouvy?

4. Je u smlouvy o spotřebitelském úvěru vyloučeno, aby se věřitel v případě výkonu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice 2008/48/ES dovolával námitky zániku práva,
- a) pokud některá z povinných informací, které stanoví čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48/ES, nebyla řádně obsažena v úvěrové smlouvě ani nebyla řádně poskytnuta dodatečně a lhůta pro odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48/ES proto nezačala běžet?
 - b) (v případě záporné odpovědi na otázku uvedenou pod bodem a) pokud se zánik práva v rozhodující míře zakládá na době, která uplynula od uzavření smlouvy, a/nebo na úplném naplnění smlouvy oběma smluvními stranami a/nebo na nakládání věřitele s vrácenou částkou úvěru nebo na vrácení úvěrových záruk a/nebo (u kupní smlouvy spojené s úvěrovou smlouvou) na užívání nebo prodeji financovaného předmětu spotřebitelem, spotřebitel však v relevantním období a v okamžiku naplnění relevantních okolností o existenci svého práva na odstoupení od smlouvy nevěděl a za tuto neznalost není odpovědný, a věřitel také nemohl vycházet z toho, že spotřebitel příslušnou znalostí disponuje?
5. Je u smlouvy o spotřebitelském úvěru vyloučeno, aby se věřitel v případě výkonu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice 2008/48/ES dovolával námitky zneužití práva,
- a) pokud některá z povinných informací, které stanoví čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48/ES, nebyla řádně obsažena v úvěrové smlouvě ani nebyla řádně poskytnuta dodatečně a lhůta pro odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/48/ES tedy nezačala běžet?
 - b) (v případě záporné odpovědi na otázku uvedenou pod bodem a) pokud se zneužívající výkon práva v rozhodující míře zakládá na době, která uplynula od uzavření smlouvy, a/nebo na úplném naplnění smlouvy oběma smluvními stranami a/nebo na nakládání věřitele s vrácenou částkou úvěru nebo na vrácení úvěrových záruk a/nebo (u kupní smlouvy spojené s úvěrovou smlouvou) na užívání nebo prodeji financovaného předmětu spotřebitelem, spotřebitel však v relevantním období a v okamžiku naplnění relevantních okolností o existenci svého

práva na odstoupení od smlouvy nevěděl a za tuto neznalost není odpovědný, a věřitel také nemohl vycházet z toho, že spotřebitel příslušnou znalostí disponuje?

Uvedené předpisy práva Společenství

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen: směrnice 2008/48), zejména čl. 10 odst. 2 písm. l), r) a s)

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (uvozovací zákon k občanskému zákoníku, dále jen „EGBGB“), čl. 247, §§ 3, 6 a 7

Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“), zejména §§ 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Základem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-155/20 jsou tři spojená řízení.
- 2 Ve věci RT v. Volkswagen Bank uzavřel žalobce s Volkswagen Bank úvěrovou smlouvu na částku 11 257,14 eur netto, která byla účelově vázána na nákup vozidla VW Passat k soukromému užívání. Prodejcem byl autosalon v Ravensburgu (Německo). Kupní cena činila 15 750,- eur. Žalobce poskytl prodejci zálohu ve výši 5 000 eur a zbývající částku ve výši 10 750,- eur a jednorázovou částku pojištění zbývajícího dluhu, v úvěrové smlouvě označované jako KSB (= Kreditschutzbrief), ve výši 507,14 eur, tedy celkem 11 257,14 eur, uhradil prostřednictvím výše uvedeného úvěru.
- 3 Žalovaná při přípravě a uzavření úvěrové smlouvy využila příspěvní prodejce. Prodejce zejména působil jako zprostředkovatel úvěru poskytnutého žalovanou a používal smluvní formuláře připravené žalovanou. V úvěrové smlouvě bylo sjednáno, že žalobce bude částku úvěru ve výši 11 927,04 eur (částka úvěru netto ve výši 11 257,14 eur s připočtením úroků ve výši 669,90 eur) splácet od 15. ledna 2015 ve 48 stejně vysokých měsíčních splátkách ve výši 248,48 eur. Žalobce sjednané splátky platil pravidelně a poslední splátkou splatnou dne 15. prosince 2018 úvěr zcela splatil.
- 4 Krátce před úplným splněním svých platebních povinností z úvěrové smlouvy žalobce dopisem ze dne 22. listopadu 2018 odvolal svůj projev vůle směřující k uzavření dotčené úvěrové smlouvy. Má za to, že odstoupení od smlouvy je účinné, neboť lhůta pro odstoupení od smlouvy nezačala běžet z důvodu chybných

povinných informací. Od žalované proto požaduje vrácení dosud uhrazených splátek úvěru a zálohy uhrazené prodejci oproti vrácení vozidla.

- 5 Žalovaná považuje žalobu za neopodstatněnou, neboť žalobci řádně poskytla všechny povinné informace a lhůta pro odstoupení od smlouvy uplynula. Krom toho se žalovaná dovolává námitky zániku a nepřipustného výkonu práva, neboť právo na odstoupení od smlouvy neslouží k tomu, aby bylo možno se dlouho po uzavření smlouvy a po splnění smluvních povinností bez jakékoliv výtky, jakož i po využití a používání protiplnění vyhybat smluvním povinností.
- 6 Skutkový stav věci BC v. Volkswagen Bank se v zásadě shoduje se skutkovým stavem ve věci RT v. Volkswagen Bank, pouze s tímto rozdílem: Také v této věci žalobkyně pravidelně platila své úvěrové splátky a platbou poslední splátky splatné dne 1. května 2018 úvěr splatila. Kupní smlouvou ze dne 4. června 2018 prodala své vozidlo zpět autosalonu, u nějž vozidlo zakoupila. Dopisem ze dne 5. ledna 2019 však žalobkyně odvolala svůj projev vůle směřující k uzavření dotčené úvěrové smlouvy.
- 7 Žalobkyně zastává názor, že se dotčená úvěrová smlouva na základě účinného odstoupení ze dne 5. ledna 2019 přeměnila v závazek vrátit příslušné částky. Žalobkyně proto od žalované požaduje vrácení splátek úvěru dosud uhrazených žalované a zálohy uhrazené prodávajícímu s odečtením ceny zpětného odprodeje. Krom toho žalobkyně požaduje náhradu svých mimosoudních výloh na obhájce.
- 8 Žalovaná považuje žalobu za neopodstatněnou, neboť žalobkyni řádně poskytla všechny povinné informace a lhůta pro odstoupení od smlouvy uplynula. Žalovaná se podpůrně dovolává toho, že využití práva na odstoupení od smlouvy každopádně brání námitka jeho zániku nebo nepřipustného výkonu práva, neboť důvodně očekávala, že žalobkyně poté, co úvěr dne 1. května 2018 splatila, již svého případného práva na odstoupení od smlouvy nevyužije. Námitku nepřipustného výkonu práva žalovaná dále opírá o to, že využití práva na odstoupení od smlouvy i přes předchozí prodej vozidla zpět původnímu prodejci je nutno považovat za zneužití práva.
- 9 Věc SV v. Skoda Bank se v zásadě shoduje s věcí BC v. Volkswagen Bank pouze s tím rozdílem, že SV svůj úvěr zcela splatila poslední splátkou dne 3. srpna 2016, svůj projev vůle směřující k uzavření úvěrové smlouvy však odvolala až dopisem ze dne 25. dubna 2019, tedy téměř o tři roky později.

Stručné odůvodnění předběžných otázek

- 10 V této souvislosti je nejprve odkazováno na body 7 až 44 shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-33/20¹. Ačkoliv v projednávané věci sestává třetí otázka ze tří dílčích otázek a ve věci C-33/20 ze dvou dílčích otázek, jsou

¹– Dostupná na serveru T > DOCAFFC > 20 > 0033 > DE.

první až třetí otázka v obou žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce v ostatním shodné, a výklad k první až třetí otázce žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-155/20 se shoduje s výkladem v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce C-33/20. V projednávané věci jsou navíc uváděny úvahy předkládajícího soudu týkající se zániku práva na odstoupení od smlouvy a zneužívajícího využití tohoto práva.

- 11 Ohledně otázek 4 a) a b) uvádí předkládající soud následující. Odpověď na otázku, za jakých podmínek zaniklo právo spotřebitele na odstoupení od smlouvy u smluv o spotřebitelském úvěru, není ve vnitrostátní judikatuře a literatuře jednotná. Podle názoru předkládajícího soudu je relevantní, jaké právní zásady platí pro námitku zániku práva na odstoupení od smlouvy podle unijního práva.
- 12 Odkazuje na usnesení ze dne 27. listopadu 2007, *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret a Akar v. Komise*, C-163/07 P, EU:C:2007:717, bod 36, v němž Soudní dvůr rozhodl, že oprávněné osobě nelze vytýkat uplynutí lhůty, pokud mohlo dojít ke zmatení osoby v dobré víře, jež prokázala veškerou řádnou péči, požadovanou od běžně informované osoby, a na ustálenou judikaturu, podle níž se povinná osoba nemůže platně dovolávat důvodů právní jistoty k nápravě situace způsobené vlastním nedodržením požadavků vyplývajících z unijního práva spočívajících v poskytnutí informace o právu oprávněné osoby na odstoupení od smlouvy (rozsudek ze dne 19. prosince 2013, *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, bod 30).
- 13 Předkládající soud mimoto poukazuje na zásadu efektivit, k níž je nutno v otázce zániku práva přihlédnout. Vnitrostátní právní řád nesmí držiteli práva znemožnit nebo ztížit výkon tohoto práva. Zásada efektivit by také mohla bránit možnosti využití vnitrostátních pravidel dobré víry, neboť je možné, že se tato pravidla neshodují s unijními pravidly. Vzhledem k tomu není zřejmé, zda v případě, že nebyly řádně poskytnuty povinné informace podle čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48, vůbec přichází do úvahy možnost dovolávat se námitky zániku práva.
- 14 Avšak i v případě, že by námitka zániku práva byla v případech, kdy povinné informace nebyly řádně poskytnuty, z pohledu unijního práva přípustná, není jasné, zda lze při celkovém zvažování aspektů hovořících pro a proti zániku práva přihlédnout k délce trvání a ostatním okolnostem, pokud spotřebitel během období relevantního pro zánik práva a v okamžiku vzniku relevantních okolností nevěděl a ani vědět nemusel, že jeho právo na odstoupení od smlouvy i nadále trvá.
- 15 Předkládající soud považuje otázky formulované v bodech 4 a) a b) za relevantní pro rozhodnutí, neboť v případě kladné odpovědi na tyto otázky se žalované pravděpodobně neplatně dovolávají toho, že právo příslušných žalobců na odstoupení smlouvy zaniklo.
- 16 K otázkám formulovaným v bodech 5 a) a b) ohledně zneužívajícího výkonu práva na odstoupení od smlouvy předkládající soud uvádí, že názory na toto téma se v judikatuře a literatuře také liší. Také zde považuje předkládající soud za

rozhodující, jaké zásady platí pro zneužívající výkon práva na odstoupení od smlouvy podle čl. 14 odst. 1 první věty směrnice 2008/48 podle unijního práva.

- 17 Panují pochybnosti, zda v případě, že povinné informace podle čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 nebyly řádně poskytnuty, nepřichází dovolávání se námitky zneužití práva do úvahy již od počátku, neboť podle ustálené judikatury Soudního dvora se osoba povinná nemůže platně dovolávat důvodů právní jistoty k nápravě situace způsobené vlastním nedodržením požadavku vyplývajícího z unijního práva spočívajícího v poskytnutí informace o právu oprávněné osoby na odstoupení od smlouvy (rozsudek ze dne 19. prosince 2013, ENdress, C-209/12, EU:C:2013:864, bod 30).
- 18 Také v případě, že by námitka zneužití práva v případech, kdy nebyly řádně poskytnuty povinné informace, byla z pohledu unijního práva v zásadě používána za přípustnou, je i přesto sporné, do jaké míry lze při celkovém zvažování hledisek hovořících pro a proti zneužití práva přihlídnout k délce trvání a ostatním okolnostem. Bylo by možné, že tyto okolnosti lze zohlednit pouze v případě, že spotřebitel během relevantního období věděl nebo měl vědět, že jeho právo na odstoupení od smlouvy i nadále existuje.
- 19 Předkládající soud považuje otázky formulované v bodech 5 a) a b) za relevantní pro rozhodnutí, neboť v případě kladné odpovědi na tyto otázky se žalované pravděpodobně neplatně dovolávají toho, že příslušní žalobci využili svého práva na odstoupení od smlouvy způsobem zneužívajícím právo.

PRACOVNÍ DOKUMENT